

Gilze en Rijen, april 2023

Heemkring verzorgt openbare lezing in De Schakel in Gilze op maandag 24 april 2023

‘De Middeleeuwen in Brabant vanuit historische bronnen’

Vijftiende-eeuwse kaart van het Hertogdom Brabant (bron: Koninklijke Bibliotheek)

De middeleeuwse geschiedenis en archeologie van Brabant spreken tot de verbeelding. Vooral archeologen trekken regelmatig de aandacht met hun vondsten uit de periode 500 -1500 na Christus. Maar wat weten we eigenlijk van Noord-Brabant in die periode? Op verzoek van Heemkring Molenheide geeft Arnoud-Jan Bijsterveld, hoogleraar Cultuur in Brabant aan Tilburg University, een lezing in De Schakel in Gilze. Hij doet dat op maandag 24 april 2023. Iedereen is welkom; de toegang is gratis.

Eenzijds lijken die Middeleeuwen nog betrekkelijk dichtbij (dichterbij in ieder geval dan de prehistorie) en denken we om ons heen middeleeuwse sporen terug te zien in onze dorpen en in het landschap. Anderzijds vormen de Middeleeuwen een vreemde wereld.

Arnoud-Jan Bijsterveld geeft in deze lezing allereerst aan hoe wij tegen die Middeleeuwen aankijken. Het blijkt nog niet zo eenvoudig om vanuit de materiële resten van het middeleeuwse verleden (archeologie en landschap) een verband te leggen met dat wat in de geschreven bronnen staat opgetekend en omgekeerd. Niets lijkt dan nog zeker te zijn.

Maar vervolgens geeft hij vanuit de nieuwste inzichten toch een visie op de geschiedenis, verteld onder de titel ‘Texandrië tussen Willibrord en hertog: een ‘groot verhaal’ van de geschiedenis van Noord-Brabant tot circa 1200’. Tot slot geeft hij enkele voorbeelden van de manier waarop je historische bronnen en archeologie toch met elkaar in verband kunt brengen.

De gratis bijeenkomst in De Schakel in Gilze begint maandagavond 24 april 2023 om 19.30 uur.

Wie helpt ons aan verhalen en foto's?

‘Geef elk oorlogsslachtoffer een gezicht’

Achtentachtig oorlogsslachtoffers. Dat was na de Tweede Wereldoorlog de droeve optelsom voor Gilze, Rijen, Hulten en Molenschot. Achtentachtig inwoners, jong en oud, die door gruwelijke oorlogshandelingen het leven lieten. Wie waren zij? Onder welke omstandigheden kwamen zij om het leven? Bij Heemkring Molenheide willen we meer over hun achtergronden ontdekken. Door hun levensverhaal te vertellen en foto's te achterhalen willen we al die slachtoffers een gezicht geven. Want hoe lang geleden ook, het blijft belangrijk hen te herdenken. Maar dat kunnen we niet alleen. De archieven vertellen ons van alles, maar we hebben ook de hulp van nabestaanden nodig. Wie kent het levensverhaal van een of meer slachtoffers? Wie heeft nog foto's op zolder waarmee we de slachtoffers letterlijk een gezicht kunnen geven?

Enkele jaren geleden stelden we bij de heemkring de documentaire 'Overleven in de schaduw van het vliegveld' samen. En brachten we op die manier de Tweede Wereldoorlog in onze vier dorpen weer voor het voetlicht. Volle zalen zagen de indrukwekkende beelden en de rampzalige gebeurtenissen langstrekken. De bombardementen, de verwoeste huizen, hele straten in puin. Gevolgd door die lange aangrijpende lijst met de namen van de slachtoffers. Wie waren al die mensen, hele gezinnen soms, die de dood vonden? Achtentachtig slachtoffers, variërend in leeftijd van drie maanden tot 69 jaar.

Voortborduren

'Geef elk oorlogsslachtoffer een gezicht' heet ons project en daarmee sluiten we aan bij dat van het Regionaal Archief Tilburg - 'Bevrijd van de vergetelheid'. Met de slachtofferlijst en vrijwel alle bidprentjes beschikken we over essentiële gegevens waar we op voortborduren.

Zo kunnen we - soms met hulp van familieleden - het verhaal van enkele slachtoffers al vertellen. Van Fransje Verheijen bijvoorbeeld, achtjarig jongetje uit Gilze dat melk ging halen voor zijn familie en bij de inslag van een V1 uitkwam. Van de vijftienjarige Riet Leenaars uit Rijen, die in het schootsveld stond van een militair die op hun boerderij zijn geweer aan het schoonmaken was. Van de

69-jarige Maria Bink-Diepstraten uit Molenschot die - notabene op de dag dat haar dorp bevrijd werd - met haar rolstoel de schuilkelder niet in kon en overleed als gevolg van een granaatscherf. Van moeder Sikkenga en zes van haar kinderen, op slag dood in hun schuilkelder bij een gruwelijk bombardement. Maar ook van Joan Smeekens (21) en Gust Ermes (24) die allebei in Duitsland stierven na een noodlottige gang langs verschillende kampen met dwangarbeid en mishandelingen.

Monument oorlogsslachtoffers – kerkhof Gilze

Wie helpt ons?

Op [https://wikimiddenbrabant.nl/Categorie:Oorlogsslachtoffers Gilze, Rijen, Hulten, Molenschot](https://wikimiddenbrabant.nl/Categorie:Oorlogsslachtoffers_Gilze,_Rijen,_Hulten,_Molenschot) vind je deze en alle andere slachtoffers terug van die lange, lange lijst, verdeeld over de vier dorpen. Van een enkeling kennen we het verhaal of een stukje ervan. Maar van de meesten is er behalve naam en overlijdensdatum nog niet zo veel bekend. Wie helpt ons de levensverhalen van deze dorpsgenoten zo volledig mogelijk te maken? Wie heeft ontbrekende informatie in de vorm van verhalen of foto's? Laat het ons per mail weten via info@heemkringmolenheide.nl en vermeld daarbij 'Schrijversteam Wiki Gilze en Rijen-oorlogsslachtoffers'. Wij nemen dan graag contact met je op. Want hoe lang geleden ook, het blijft belangrijk onze oorlogsslachtoffers te herdenken.

Noot voor de redactie:

Voor aanvullende informatie kun je terecht bij Mariëlle van Hezewijk via m.vanhezewijk@home.nl of 06-50570016

Schrijversgroep Wiki Gilze en Rijen/Heemkring Molenheide

Tentoonstelling 'Leer van leer'.

De tentoonstelling 'Leer van leer' is zondag 7 mei, tussen 13.30 en 16.30 uur weer te bezichtigen in 'Heemerf 't Oude Raadhuis', Nieuwstraat 22 in Gilze. De koffie is gratis.

De tentoonstelling loopt tot december 2023, iedere eerste zondag van de maand, met uitzondering van augustus 2023.

Stamboomcafé

Op maandagavond 1 mei is er weer een 'stamboomcafé' van Heemkring Molenheide in 't Oude Raadhuis aan de Nieuwstraat 22 te Gilze Van 19.00 tot 21.00 uur ben je welkom. Toegankelijk ook voor niet-leden.

Nieuwe leden

Dhr. P. Dekkers, Rijen

Dhr. en mevr. Hapers, Gilze

Voortgang heemtuin

Elke maandagmiddag zijn onze vrijwilligers druk bezig in de heemtuin. Ze hebben bijvoorbeeld een nieuwe ahang gebouwd. De oude ahang moest worden afgebroken in verband met de bouw van het centrumplan. De nieuwe is nu zo goed als gereed. Op korte termijn kan worden begonnen met de inrichting van deze ruimte.

In de heemtuin zelf gaat ook het een en ander veranderen. De perceelbreedte is ruimer geworden. Vrijwilligers leggen nu nieuwe paden aan. Ook verplaatsen ze allerlei inheemse planten. En in het kader van duurzaamheid worden nu in de tuin infiltratieslangen ingegraven.

De bedoeling is om het regenwater van onze daken in de slangen te laten infiltreren in de bodem. De verwachting is dat al deze werkzaamheden nog wel een poos in beslag zullen nemen.

Boeken

Heemkring Molenheide heeft in haar webwinkel een aantal interessante boeken staan. Kijk hiervoor ook eens in onze [webwinkel](#).

Bibliotheek

In 't Oude Raadhuis hebben we een bibliotheek met meer dan 1.600 boeken. Leden kunnen deze boeken lenen. Belangstelling? Ga naar de beeldbank op onze website, kies de rubriek boeken. Hier staan alle titels en onderwerpen vermeld. Of klik [hier](#).

Voor de late spaarders van de Historische plaatjes

Wij hebben voor geïnteresseerden nog complete plaatjesboeken van de Jumbo-actie in de aanbieding. Het plakken van de plaatjes is zelfwerkzaamheid! Verkoop hiervan gaat via onze webwinkel. Kijk hiervoor in de webwinkel op onze website, of klik [hier](#). Er is nog een beperkte voorraad aanwezig!

Jaarlijkse excursie

Ook dit jaar gaan we weer op excursie. Het bestuur is bezig met de organisatie van deze dag. Reserveer alvast de dag. Deze excursie staat gepland voor vrijdag 7 juli 2023. Verdere informatie en inschrijfmogelijkheid volgt in de nieuwsbrief van mei aanstaande.

Vacature werkgroep Tentoonstelling

Heemkring Molenheide richt elk jaar een thematentoonstelling in. Zo is er nu in het heemgebouw een tentoonstelling te zien over leer en het gebruik en de toepassingen ervan. Voor onze werkgroep Tentoonstelling zoeken wij nieuwe enthousiaste vrijwilligers.

Waaruit bestaan de werkzaamheden?

Samen met de andere werkgroepleden

- ideeën ontwikkelen voor volgende thematentoonstellingen;
- materiaal verzamelen binnen de heemkring en bij de inwoners van onze dorpen;
- opbouwen en inrichten van de tentoonstelling;
- fotomateriaal uitzoeken;
- op toerbeurt aanwezig zijn tijdens de openingstijden van de tentoonstelling (eerste zondag van de maand van 13.30 uur tot 16.30 uur);
- na afloop van de periode de tentoonstelling afbouwen en zorgen dat de geleende voorwerpen weer terugkomen bij de eigenaar.

Wie zoeken wij?

Vrijwilligers die

- interesse hebben in de geschiedenis van onze gemeente en dit willen uitdragen;
- eventueel computervaardig zijn - de werkgroep digitaliseert foto's en maakt korte teksten;
- handig zijn en aan willen pakken.

Aanmelden

Stuur een mailtje naar: info@heemkringmolenheide.nl